

C-373/22. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2022. június 9.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Spetsializiran nakazatelen sad (Bulgária)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2022. június 9.

Ügyészség:

Spetsializirana Prokuratura

Az alap-büntetőeljárás terheltje:

NE

Az alapeljárás tárgya

A Spetsializiran nakazatelen sad (szakosított büntetőbíróság, Bulgária) előtt vádat emeltek NE ellen. Az ügyben tartott előzetes tárgyaláson NE kérte a bíróság kizárását, mivel megkérdőjelezte annak pártatlanságát mind azon bírák tekintetében, akikre az ügyet kiosztották, mind pedig a kérdést előterjesztő bíróság valamennyi bírāja tekintetében.

NE e tekintetben a következőkre hivatkozik:

- A kérdést előterjesztő bíróság az alperes a Sofiyski gradski sad (szófiaiai városi bíróság, Bulgária) előtt azon kereset tárgyában indult polgári peres eljárásban, amellyel NE kártérítést követel a kérdést előterjesztő bíróság által elrendelt előzetes letartóztatása miatt, és
- a Zakon za izmenenie i dopalnenie ha Zakona za sadebnata vlast (a bíróságokról szóló törvény módosításáról és kiegészítéséről szóló törvény, DV 2022. április 26-i 32. száma, a továbbiakban: ZIDZSV) elfogadása, amely 2022. július 27-ével megszünteti a kérdést előterjesztő bíróságot.

Az a bíró, akire az ügyet kiosztották, úgy véli, hogy nincs jogalapja a kizárásnak, és hogy sem az ügy, sem NE tekintetében nem elfogult.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának a Boyan Gospodinov kontra Bulgária ügyben 2018. április 5-én hozott, NE által hivatkozott ítélete (a továbbiakban: az EJEB Boyan Gospodinov kontra Bulgária ítélete) szerint azonban a bíróság pártatlanságát nemcsak szubjektív megközelítés alapján kell értékelni (amely esetében a bíró személyes belső meggyőződésének vagy az adott ügy kimeneteléhez fűződő érdekének megállapítására történik kísérlet), hanem objektív szempontból is, amely az arról való meggyőződésre irányul, hogy e tekintetben kellő garanciák állnak rendelkezésre minden észszerű kétség kizárására.

A kérdést előterjesztő bíróság nem biztos abban, hogy a jelen ügyben kizárható-e a pártatlanságával kapcsolatos jogos kétség, mivel egyrészt egy olyan polgári peres eljárás alperese, amelyben NE kártérítést követel, másrészt a jogalkotó törvényt hozott a megszüntetéséről, és ezt „az igazságszolgáltatás függetlensége alkotmányos elvének tiszteletben tartásával és az állampolgárok alkotmányos jogainak védelmével” indokolta.

Általánosabban az a kérdés merül fel, hogy a ZIDZSV ilyen indokolással történő elfogadása nem csak a kérdést előterjesztő bíróság függetlenségét érinti-e, hanem az Apelativen spetsializiran nakazatelen sad (szakosított fellebbviteli büntetőbíróság, Bulgária), a szakosított ügyészség és a szakosított fellebbviteli ügyészség függetlenségét is, amelyek 2022. július 27-i hatállyal szintén megszűnnek, és amelyeknek addig az időpontig továbbra is el kell látniuk feladataikat.

A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a ZIDZSV elfogadására irányuló eljárás és e törvény rendelkezései összeegyeztethetők-e a jogállamiság, a hatalmi ágak szétválasztásának és az igazságszolgáltatás függetlenségének elvével, és különösen azt szeretné megtudni, hogy az uniós jog lehetővé tesz-e a bírák és ügyészek ZIDZSV-ben előírthoz hasonló újbóli kinevezésére vonatkozó szabályozást.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja

A kérdést előterjesztő bíróság annak érdekében, hogy megállapítható legyen, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben ki kell-e zárni, az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjeszt az Európai Unió Bírósága elé.

Először is azt szeretné megtudni, hogy úgy kell-e értelmezni az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben értelmezett EUSZ 2. cikket, EUSZ 6. cikk (1) és (3) bekezdését, valamint az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy nem minősül az uniós jog értelmében vett független és pártatlan bíróságnak az a bíróság, amelynek büntetőügyben kell határozatot hoznia, és amely ugyanakkor az ezen büntetőügy terheltje által az e bíróság vagy

annak jogutódja ezen vagy más büntetőügy tárgyalása során elkövetett jogsértése miatt indított kereset tárgyában folyamatban lévő polgári eljárás alperese, vagy amelynek meg kellene térítenie a kárt, ha a keresetnek helyt adnának. Arra az esetre, ha a Bíróság megállapítaná, hogy ezeket a rendelkezéseket a fenti módon kell értelmezni, a kérdést előterjesztő bíróság tudni szeretné, hogy a büntetőügyet folytatni kell-e és ha igen, hogyan.

Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné tudni, hogy az említett uniós jogi rendelkezéseket úgy kell-e értelmezni, hogy az a törvény, amely egy adott időpontban megszüntet egy bíróságot, miközben e bíróság bírái folytatják mind az ezen időpontig rájuk kiosztott ügyek, mind pedig azon ügyek elbírálását, amelyekben előzetes tárgyalást tartottak, és amely a bíróság megszüntetését az igazságszolgáltatás függetlensége alkotmányos elvének tiszteletben tartásával és az állampolgárok alkotmányos jogainak védelmével indokolja, anélkül azonban, hogy bizonyítékokkal támasztaná alá, hogy a bíróság e tekintetben jogsértéseket követett volna el, veszélyezteti e bíróság függetlenségét.

Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné tudni, hogy az uniós jog említett rendelkezéseit úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a hivatkozott indokolással Bulgáriában egy önálló igazságszolgáltatási szervet szüntet meg, és annak bíráit más bíróságokhoz helyezi át, amelyek közül néhány az ország nagyon távoli részein található, anélkül, hogy erről a bírákat előzetesen kifejezetten tájékoztatták volna, és a bírák hozzájárulását kérték volna, miközben a törvény csak esetükben írja elő az igazságszolgáltatási szervben történő kinevezések maximális számát. Arra az esetre, ha a Bíróság úgy ítéli meg, hogy az említett rendelkezéseket a fenti módon kell értelmezni, a kérdést előterjesztő bíróság szeretné tudni, hogy a megszüntetett bíróságok bírái hogyan járjanak el az előttük folyamatban lévő ügyekben.

Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben értelmezett EUSZ 2. cikket, EUSZ 6. cikk (1) és (3) bekezdését, valamint az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy nem minősül az uniós jog értelmében vett független és pártatlan bíróságnak az a bíróság, amely büntetőügyben jár el, és amely ugyanakkor az ezen büntetőügy terheltje által indított és e bíróság vagy ezen vagy más büntetőügyben jogutódjának minősülő bíróság által tevékenysége során elkövetett jogsértésre alapított kereset tárgyában folyamatban lévő eljárás alperese, vagy amelynek meg kellene térítenie a kárt, ha a keresetnek helyt adnának?

2) Ha igen, úgy kell-e értelmezni a fenti uniós jogi rendelkezéseket, hogy az ilyen bíróság nem folytathatja a büntetőeljárást, és nem hozhat határozatot az ügyben, és milyen következményekkel járna a bíróság eljárási és anyagi jogi aktusaira nézve, ha elfogultság miatt nem zárnák ki?

3) Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben értelmezett EUSZ 2. cikket, EUSZ 6. cikk (1) és (3) bekezdését, valamint az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy sérül azon bíróság függetlensége, amelyet a Zakon za sadebnata vlast (a bíróságokról szóló törvény) elfogadott módosítása (DV 2022. április 26-i 32. száma, amelynek végrehajtását 2022. július 27-ig elhalasztották) megszüntet, miközben a bíróságoknak ezen időpontig továbbra is el kell járniuk ügyekben, illetve olyan ügyekben, amelyekben az előzetes tárgyalásokat már lefolytatták, ha a bíróságot azon az alapon szüntetik meg, hogy ezáltal az igazságszolgáltatás függetlenségének alkotmányos elve és az állampolgárok alkotmányos jogainak védelme biztosított, azonban nem igazolják megfelelő módon, hogy milyen tényekből lehet arra következtetni, hogy ezek az elvek sérültek?

4) Úgy kell-e értelmezni az említett uniós jogi rendelkezéseket, hogy azokkal ellentétes a bíróságokról szóló törvényhez (DV 2022. április 26-i 32. száma, amelynek végrehajtását 2022. július 27-ig elhalasztották) hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely azt eredményezi, hogy a hivatkozott indokolással Bulgáriában egy önálló igazságszolgáltatási szervet (a szakosított büntetőbíróságot) szüntetnek meg teljesen, és a bírákat (beleértve az ítélkező testület konkrét büntetőügyet tárgyaló bíróját) e bíróságról az adott hely előzetes meghatározása és a bírák hozzájárulása nélkül és kizárólag e bírák tekintetében azzal kapcsolatban előírt törvényi korlátozásoknak megfelelően, hogy közülük egy adott igazságszolgáltatási szerven belül legfeljebb hány bíró nevezhető ki újból, országszerte más bíróságokra helyeznek át, köztük olyan bíróságra, amely messze esik a korábbi szolgálati helyüktől?

5) Ha igen, és tekintettel az uniós jog elsőbbségére, milyen eljárási cselekményeket kellene végrehajtaniuk a megszüntetendő bíróságok bírójának? Milyen következményekkel járna ez a megszüntetendő bíróságnak a befejezendő ügyekben hozott eljárási határozataira és az ezekben az ügyekben hozott érdemi határozatokra?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések és ítélkezési gyakorlat

Az Európai Unióról szóló szerződés, 2. cikk, 6. cikk (1) és (3) bekezdése, 19. cikk (1) bekezdésének második franciabekezdése

Az Európai Unió Alapjogi Chartája, a 47. cikk második bekezdése

Az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló, 2020. december 16-i (EU, Euratom) 2020/2092 európai parlamenti és tanácsi rendelet, (9) és (10) preambulumbekzdés, 2. cikk

2006. június 6-i Wilson ítélet (C-506/04, EU:C:2000:587)

2010. január 26-i Transportes Urbanos y Servicios Generales ítélet (C-118/08, EU:C:2010:39).

2014. július 17-i Torresi ítélet (C-58/13 és C-59/13, EU:C:2014:2088)

2014. január 25-i TDC ítélet (C-222/13, EU:C:2017:2265)

2015. október 6-i Consorci Sanitari del Maresme ítélet (C-203/14, EU:C:2015:664)

2021. április 20-i Repubblica ítélet (C-896/19, EU:C:2021:311)

2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” és társai ítélet (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393).

2021. október 6-i W. Ž. (A Legfelsőbb Bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés) ítélet (C-487/19, EU:C:2021:798)

Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény rendelkezései és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélezési gyakorlata

Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (kihirdette: 1993. évi XXXI. tv.), 6. cikk (1) bekezdése:

EJEB, 2018. április 5., Boyan Gospodinov kontra Bulgária ítélet

EJEB, 2020. december 1., Ástráðsson kontra Izland ítélet

EJEB, 2021. március 9., Bilgen kontra Törökország ítélet

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

A Bolgár Köztársaság Alkotmánya, 119. cikk, 129. cikk (1) és (3) bekezdése, 130a. cikk

Zakon za sadebnata vlast (a bíróságokról szóló törvény), 30. cikk (1) bekezdése, (2) bekezdésének 8. és 20. pontja, (3) és (4) bekezdése, (5) bekezdésének 1., 4., 5., 6., 7., 12. és 13. pontja, 161. cikk (1) és (2) bekezdése, 165. cikk (1), (2) és (3) bekezdése, 194. cikk

Zakon za izmenenie i dopalnenie ha Zakona za sadebnata vlast (a bíróságokról szóló törvény módosításáról és kiegészítéséről szóló törvény, a DV 2022. április 26-i 32. száma, hatályos 2022. július 27-től), átmeneti és záró rendelkezések 44., 49., 50., 50., 51., 52., 53., 59. és 67. §-a

Nakazatelno-protsesualen kodeks (a büntetőeljárásról szóló törvény), 29. és 31. cikk, 35. cikk (3), (4) és (5) bekezdése, 258., 411a., 485. és 486. cikk

Nakazatelen kodeks (büntető törvénykönyv), 108. cikkének (2) bekezdése és 325. cikkének (1) és (2) bekezdése

Grazhdanski protsesualen kodeks (polgári perrendtartás), 519. cikk (2) bekezdése

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 2018. május 29-én NE Szófia belvárosában az igazságügyi palota előtt meggyújtotta a Bolgár Köztársaság zászlaját, és megbotránkoztató módon meggyalázta azt, miközben videóra vette magát. Ezt a videofelvételt 2018. június 2-án Sztara Zagorában közzétette az interneten.
- 2 A 2018. szeptember 27-i ítélettel NE-t bűnösnek találták a Bolgár Köztársaság zászlajának folyamatos bűncselekmény keretében történő meggyalázásában, valamint olyan helytelen cselekmények elkövetésében, amelyek a közrendet súlyosan megzavarják, és a nyilvánosságot nyilvánvaló módon sértik.
- 3 A két bűncselekményért NE-t az eredeti általános büntetés-végrehajtási szabályozás alapján halmazati büntetésként két év szabadságvesztésre ítélték. Az előzetes letartóztatásának idejét (2018. június 4-től) beszámították a büntetésébe.
- 4 2019. január 15-én az Apelativen spetsializiran nakazatelen sad (szakosított fellebbviteli büntetőbíróság) hatályon kívül helyezte az NE elleni ítéletet, és az ügyet az előzetes tárgyalási szakasztól kezdve történő újbóli elbírálásra a kérdést előterjesztő bíróság egy másik ítélkező testülete elé utalta vissza. A hatályon kívül helyezés jogalapjául lényeges eljárási hiba szolgált: Az ügyet egyesbíróra kellett volna kiosztani, azonban egy bíróból és ülnökökből álló tanácsra osztották ki.
- 5 2019. március 14-i határozatával az Apelativen spetsializiran nakazatelen sad (szakosított fellebbviteli büntetőbíróság) előtt folyamatban lévő magánvádas büntetőügyben az NE ellen elrendelt előzetes letartóztatást a „bejelentkezési kötelezettség” enyhébb kényszerintézkedésére módosították.
- 6 2019. július 18-án a kérdést előterjesztő bíróság mindkét vádpontban bűnösnek találta NE-t, és halmazati büntetésként egy év tíz hónap szabadságvesztésre ítélte. A büntetést négy évre felfüggesztették. Az előzetes letartóztatásának 2018. június 4. és 2019. március 14. közötti időszakát beszámították a büntetésébe.
- 7 2019 decemberében NE a Sofiyski gradski sad (szófia városi bíróság) előtt a kérdést előterjesztő bíróság, az Apelativen spetsializiran nakazatelen sad (szakosított fellebbviteli büntetőbíróság) és a Bolgár Köztársaság ügyészsége ellen polgári jogi keresetet indított, amellyel jogellenes károkozás címén 500 000 leva összegű kártérítést követel. NE kijelenti, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a 2018. június 4. és 2019. március 14. közötti időszak tekintetében az ellene folyó büntetőeljárásban tévesen rendelte el az előzetes letartóztatást.

- 8 2020. április 6-i ítéletével az Apelativen spetsializiran nakazatelen sad (szakosított fellebbviteli büntetőbíróság) módosította a 2019. július 18-i ítéletet az NE 2018. június 2-án Stara Zagorában elkövetett cselekmények miatt történő elítélésére vonatkozó részében, a fennmaradó részében pedig helyben hagyta az ítéletet.
- 9 Az Apelativen spetsializiran nakazatelen sad (szakosított fellebbviteli büntetőbíróság) ítéletét a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmitőszék, Bulgária) 2020. november 3-i ítéletével hatályon kívül helyezte olyan alapvető eljárási hibák miatt, amelyek a vádlott védelemhez való jogának korlátozásához vezettek volna. A Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmitőszék) szerint az NE-ről készült igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy képes volt-e felfogni a cselekmény értelmét és jellegét, valamint képes volt-e cselekedeteit irányítani és a büntetőeljárásban részt venni, azaz beszámítható volt-e.
- 10 Az ügyet visszautalták a kérdést előterjesztő bíróság elé, amely kérte a Varhoven kasatsionen sadot (legfelsőbb semmitőszék), hogy határozza meg pontosan, milyen szakasztól kezdje meg az ügy újbóli vizsgálatát. A válasz beérkezését követően a kérdést előterjesztő bíróság előzetes tárgyalást tűzött ki az ügyben.
- 11 A 2021. március 31-én tartott tárgyaláson NE kérte a bíró kizárását. NE előadja, hogy polgári peres eljárást indított a kérdést előterjesztő bíróság ellen, így a büntetőügyben eljáró bíró nem volt pártatlan. A bíró nem volt hajlandó elfogultnak nyilvánítani magát. Nem volt tudomása a keresetről, amelyet ráadásul az állam ellen kellett indítani, és az eljárás kimeneteléhez nem fűződött jogi érdeke.
- 12 Ezen előzetes tárgyaláson hozott határozattal az ügyet NE jogait érintő lényeges eljárási hibák miatt visszautalták az ügyészséghez. A bíróság álláspontja szerint a Varhoven kasatsionen sadnak (legfelsőbb semmitőszék) a NE elleni vád elfogadhatóságára vonatkozó iránymutatása már a büntetőeljárás nyomozati szakában is releváns. Nem lehet büntetőeljárást indítani olyan személy ellen, aki nincs tudatában a cselekmény jelentésével és jellegével, és nem képes cselekedeteit irányítani.
- 13 Azt követően, hogy az ügyet visszautalták az ügyészséghez, új szakvélemény készült, amely megerősítette, hogy NE a törvény értelmében beszámítható, és az ügyet ismét a kérdést előterjesztő bíróság elé utalták.
- 14 2022. április 26-án a hivatalos közlönyben kihirdették a bíróságokról szóló törvény módosításáról és kiegészítéséről szóló törvényt. Ez a törvény 2022. július 27-i hatállyal megszünteti a kérdést előterjesztő bíróságot, a szakosított ügyészséget, az Apelativen spetsializiran nakazatelen sadot (szakosított fellebbviteli büntetőbíróság) és a szakosított fellebbviteli ügyészséget.
- 15 2022. április 27-én a kérdést előterjesztő bíróság előtti előzetes tárgyaláson NE ismét kérte a bíró kizárását, és a kérdést előterjesztő bíróság ellen indított polgári peres eljárásra és e bíróság közelgő megszüntetésére hivatkozott.

Az alapeljárás feleinek alapvető érvei

- 16 NE azt állítja, hogy a kérdést előterjesztő bíróság ügyét tárgyaló bírása nem pártatlan. E tekintetben NE két jögalapra hivatkozott.
- 17 Elsőként az EJEB Boyan Gospodinov kontra Bulgária ítéletére hivatkozik. Ebből az ítéletből következik, hogy a bíróság pártatlanságának kérdése nemcsak a büntetőbírák szubjektív, hanem objektív pártatlansága tekintetében is felmerül. Még ha nem is lenne ok kételkedni a büntetőbírák személyes pártatlanságában, a büntetőeljárással párhuzamosan folyó polgári peres eljárásban az egyik terhelten fennálló szakmai kapcsolatuk jogos kétségeket kelthet objektív pártatlanságukat illetően. Emellett az a szabály, hogy a kártérítést – amennyiben a polgári jogi keresetnek helyt adnak – annak a szervnek a költségvetéséből kell kifizetni, amelyen belül a jogsértést elkövették, némileg befolyásolhatja a büntetőbírák által hozott határozatot.
- 18 Jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság az NE által a bíróság ellen indított és a büntetőeljárással párhuzamosan folyó polgári peres eljárás alperese. Ezenkívül, ha NE polgári jogi keresetének helyt adnának, és részére kártérítést ítélnének meg, azt a kérdést előterjesztő bíróság költségvetéséből kellene kifizetni.
- 19 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság arra hivatkozik, hogy a polgári peres eljárás kimenetele még nagyobb mértékben függ a büntetőeljárás kimenetelétől, mivel a kártérítést az e büntetőeljárással kapcsolatos jogellenes szabadságvesztés miatt követelik. Mind a követelés megalapozottsága, mind az esetleges kártérítés összege a büntetőeljárás kimenetelétől függ.
- 20 A ZIDZSV szerint a Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság) minősül jogutódnak a kérdést előterjesztő bíróság eszközeinek, kötelezettségeinek, jogainak és kötelemeinek tekintetében. Ez azt jelenti, hogy 2022. július 27-ét követően az NE elleni büntetőeljárás a Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság), tehát azon bíróság hatáskörébe tartozik, amely előtt NE a polgári jogi keresetét indította. Abban az esetben, ha a büntetőügy előzetes tárgyalására ezen időpontig kerül sor, a kérdést előterjesztő bíróság bíróját a Sofiyski gradski sadra (szófiai városi bíróság) kell kirendelni, és az eljárást e bíróságon kell befejezni. Ha azonban a bíró eddig az időpontig nem rendel el előzetes tárgyalást, a büntetőeljárást vagy az említett bíró (ha újra bíróvá nevezték ki a Sofiyski gradski sadon [szófiai városi bíróság]) vagy a Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság) másik bírása folytathatja le. Ezenkívül a Sofiyski gradski sadnak (szófiai városi bíróság) – mint a kérdést előterjesztő bíróság jogutódjának – alperesként kellene részt vennie az előtte folyamatban lévő, NE kártérítési követelésével kapcsolatos polgári peres eljárásban.
- 21 E körülményekre és az EJEB hivatkozott ítélezési gyakorlatára tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy jogbizonytalanság áll fenn azzal kapcsolatban, hogy a kérelemnek helyt kell-e adni, és hogy a kérelem elutasítása

milyen következményekkel járna a végrehajtott eljárásjogi és anyagi jogi aktusokra nézve.

- 22 Másodszor, NE a kérdést előterjesztő bíróság közelgő megszüntetésére hivatkozott.
- 23 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a bíróság megszüntetésére irányuló rendes eljárásban a megszüntetendő bíróság előtti, ezen eljárással összefüggő ügyekben az elfogultság miatti kizárás tekintetében nem lehet a megszüntetésre hivatkozni. Jelen esetben azonban olyan eljárást folytatták le, amely a megszüntetendő bíróságok bíráinak és ügyészeinek lejárására irányult, és függetlenségüket érintette. Mivel a jogalkotó azzal az indokkal fogadta el a megszüntetéséről szóló törvényt, hogy az „garantálja az igazságszolgáltatás függetlenségének alkotmányos elvét és az állampolgárok alkotmányos jogainak védelmét”, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a társadalom pártatlan és független bíróságnak tekinti-e, és hogy folytathatja-e az ügy tárgyalását, vagy elfogultság miatt ki kell-e zárnia magát.
- 24 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint a szakosított bíróságok megszüntetéséről szóló törvény elfogadására irányuló eljárás lefolytatásának módja, a törvénytervezet indoklása, valamint a bírák és ügyészek újbóli kinevezésére vonatkozó szabályozás sérti a jogállamiság és a hatalommegosztás elvét, veszélyeztetik a megszüntetendő szervek bíráinak függetlenségét, és felveti annak gyanúját, hogy a bírák és ügyészek tevékenysége miatti szándékos megtorlásról van szó.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 25 Annak érdekében, hogy határozatot tudjon hozni NE kizárás iránti kérelméről, és meg tudja ítélni, hogy milyen határozatot kell hozni a büntetőügyben, a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell állapítania, hogy adott objektív tények kétségbe vonják-e pártatlanságát.
- 26 Egyrészt az EJEB az NE által hivatkozott Boyan Gospodinov kontra Bulgária ítéletében úgy véli, hogy valamely bíróság pártatlanságának megállapításával kapcsolatos objektív megközelítés alapján jogos kétségek merülnek fel, ha egy büntetőügy terheltje egyben felperes is az azon bíróság elleni kereset alapján indult polgári peres eljárásban, amely előtt a büntetőügy folyamatban van, és ha a polgári peres eljárásban megítélt kártérítést az említett bíróság költségvetéséből fizetnék ki.
- 27 Ha azonban elfogadjuk azt az álláspontot, hogy a bíróság bíráinak mindig elfogultnak kell nyilvánítaniuk magukat, ha a bíróság, amelynek keretében ítéleznek, ilyen polgári peres eljárás alperese, akkor a fél megválaszthatná a saját bíróságát vagy ítélkező testületét, ami joggal való visszaélésnek minősül. Ez a kérdés az ítélkező testület kizárásának jogalapjairól szóló határozat szempontjából

releváns, és mind a konkrét kérelemről szóló határozatot, mind a büntetőügyben meghozandó végleges határozat stabilitását érinti.

- 28 Ami NE kizárás iránti kérelmének második jogalapját illeti, a kérdést előterjesztő bíróság bizonytalan a tekintetben, hogy – azt követően, hogy az igazságszolgáltatás függetlenségének és az állampolgárok alkotmányos jogai védelmének garanciáját jelentő minőségét az e bíróság megszüntetéséről szóló törvény elfogadása során adott indokolásban megkérdőjelezték – folytathatja-e a büntetőeljárást, és milyen következményekkel járna az ebben az ügyben hozott határozatokra nézve, ha elfogultság miatt nem zárná ki magát. Az erre a kérdésre adott válasz mind a jelen ügy, mind pedig azokra a további ügyek tekintetében releváns, amelyeket a szakosított bíróságoknak a közelgő megszüntetésükig el kell bírálniuk.
- 29 A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy az uniós jog lehetővé teszi-e az igazságügyi szervek megszüntetését arra hivatkozva, hogy azok akadályozzák „az igazságszolgáltatás függetlensége alkotmányos elvének tiszteletben tartását és az állampolgárok alkotmányos jogainak védelmét”, ha ezek a szervek ugyanazokat az eljárásjogi és anyagi jogi szabályokat alkalmazzák, mint az ország többi bírósága és ügyészsége.
- 30 Bulgáriában 2011-ben hozták létre a szakosított bíróságokat. Eredetileg e bíróságokra a szervezett bűnözői csoportok által elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatos ügyeket bízták. Hatáskörüket 2015-ben az állam elleni bűncselekményekkel kapcsolatos ügyekre, 2017-ben pedig személyek meghatározott csoportját (magas közhivatalt betöltő személyeket) érintő korrupciós bűncselekményekkel kapcsolatos ügyekre terjesztették ki.
- 31 A bírák és ügyészek szakosított bíróságokra való kinevezése ugyanolyan módon történik, mint ahogy a bírákat és ügyészeket neveznek ki más bíróságokra. Valamennyiüket az ország más bíráihoz és ügyészeihez hasonló versenyvizsga- és kiválasztási eljárás alapján nevezik ki, és ugyanolyan jogállással rendelkeznek. A szakosított bíróságok bíráinak és ügyészeinek függetlenségével kapcsolatos garanciák ugyanazok, mint a többi bíró és ügyész esetében.
- 32 A Konstitutsionen sad (alkotmánybíróság, Bulgária) két alkalommal foglalkozott e bíróságoknak a bolgár alkotmánnyal való összeegyeztethetőségével. Ezek az ítéletek elutasítják azt az állítást, miszerint a szakosított büntetőbíróságok rendkívüli bíróságoknak minősülnek. A Konstitutsionen sad (alkotmánybíróság) megállapítja, hogy e bíróságok az általános szabályok szerint ítélik meg, és hogy a bírákat és ügyészeket ugyanolyan szabályok szerint nevezik ki, helyezik át, léptetik elő és mentik fel, mint a többi bíróság bíráit és ügyészeit. A Konstitutsionen sad (alkotmánybíróság) elutasítja azt a megállapítást is, hogy a bíróság az alany és a tárgy szerinti szakosodása miatt lenne rendkívüli bíróság. Éppen ellenkezőleg, rámutat arra, hogy e szervek létrehozásáig ezzel a hatáskörrel a Sofiyski gradski sadot (szófiaiai városi bíróság) ruházták fel, és ezt sem elméletben, sem a gyakorlatban nem kérdőjelezték meg.

- 33 A kérdést előterjesztő bíróság ezért úgy véli, hogy megalapozatlanok azok az állítások, amelyek szerint a szakosított bíróságok léte és működése sérti az igazságszolgáltatás függetlenségének és az állampolgárok alkotmányos jogai védelmének elvét. A ZIDZSV elfogadására irányuló eljárás során ezeket az állításokat nem támasztották alá konkrét tényekkel vagy megbízható adatokkal, ami ellentétes a jogalkotási eljárás átláthatóságának és elszámoltathatóságának elvével. Valamely bíróság ilyen kifogások alapján történő megszüntetése az igazságszolgáltatási szerv és az ott dolgozó bírák és ügyészek jóhírnevének indokolatlan megsértéséhez vezet.
- 34 A kérdést előterjesztő bíróság különösen azt szeretné megtudni, hogy összeegyeztethetők-e az uniós joggal a ZIDZSV-nek a megszüntetendő szervek bíráinak és ügyészeinek újbóli kinevezésére vonatkozó rendelkezései. A törvény formálisan előírja a bírák és ügyészek versenyvizsga-eljárás nélküli újbóli kinevezését, valójában azonban az általános szabálytól való eltéréseket vezet be. Ilyen eltérés az újbóli bírósági kinevezések megszüntetett spetsializiran nakazatelen sad (szakosított büntetőbíróság) bíráinak legfeljebb egynegyedére és a megszüntetett apelativen spetsializiran nakazatelen sad (szakosított fellebbviteli büntetőbíróság) bíráinak legfeljebb egyharmadára való korlátozása, valamint a legfelsőbb bírói tanács újbóli kinevezésekről szóló határozatainak ideiglenes végrehajtása (az e határozatok elleni jogorvoslat nem rendelkezik halasztó hatállyal).
- 35 E rendelkezések a kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint hátrányosan megkülönböztető jellegűnek tekinthetők, mivel eltérő eljárást írnak elő az újbóli kinevezésre. A bírák és ügyészek újbóli kinevezésével kapcsolatos nehézségek pusztán hipotetikus lehetősége alapján nem fogadhatók el eltérést biztosító szabályok. Ezenkívül maguk a rendelkezések is ellentmondásosak; egyrészt előírják, hogy a bírák és ügyészek újbóli kinevezése esetében figyelembe kell venni az érintett bíróság munkaterhelését, másrészt pedig annak ellenére korlátozzák az előírt kvótán felüli újbóli kinevezést, hogy az érintett szerv esetében nagyobb számú bíróra és ügyészre van szükség. A fent ismertetett kvótarendszer bevezetésével a jogalkotó korlátozza a legfelsőbb bírói tanács bírák és ügyészek újbóli kinevezésére, valamint az egyes bíróságok és ügyészségek tekintetében szükséges állások vizsgálatára és betöltésére vonatkozó alkotmányban rögzített hatáskörét.
- 36 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint a ZIDZSV-nek a megszüntetendő szervek bíráinak és ügyészeinek újbóli kinevezésére vonatkozó rendelkezései nem egyértelműek és különböző értelmezéseknek adnak teret. Nem világos, hogy a jogalkotó hogyan kötelezi ezeket a bírákat és ügyészeket arra, hogy tisztségüket betöltsék, ha a hatályos kvóták alapján, hozzájárulásuk nélkül nevezik ki őket újra valamely bíróságra, hogy hogyan fellebbezhetnek az ilyen újbóli kinevezés ellen, és hogy e rendelkezés nem kényszeríti-e a bírákat és ügyészeket arra, hogy vagy elfogadják, azt, amit részükre előírtak, vagy hagyják el az igazságszolgáltatást.

- 37 Ezzel összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság az EJEB 2021. március 9-i Bilgen kontra Törökország ítéletére hivatkozik. Ez az ítélet megerősíti a bírák és ügyészek önkényes áthelyezéssel szembeni védelemhez való jogát, valamint az őket érintő, hozzájárulás nélkül történő áthelyezéssel (és ennek megfelelően a hozzájárulás nélkül történő elbocsátásokkal, újbóli kinevezésekkel vagy kirendelésekkel) kapcsolatos határozatok elleni bírósági jogorvoslat lehetőségét annak biztosítása érdekében, hogy függetlenségüket ne veszélyeztessék jogosulatlan külső befolyások.
- 38 A kérdést előterjesztő bíróság a következő okok miatt kéri, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet gyorsított előzetes döntéshozatali eljárás keretében bírálják el:
- Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések nemzeti érdekeket érintenek, mivel megválaszolásuk hatással lehet a ZIDZSV hatálybalépése előtt és után végrehajtott valamennyi cselekménnyel kapcsolatos jogbiztonságra;
  - jelenleg 23 olyan bíró dolgozik a kérdést előterjesztő bíróságon, akiknek 2022. július 27-ig kell határozniuk a részükre kiosztott ügyekben, és akik ezt követően pedig más, ismeretlen (jelenleg még meg nem határozott) igazságszolgáltatási körzetben található bíróságokra kerülnek át;
  - a kérdést előterjesztő bíróság rendkívül fontos igazságszolgáltatási feladatokat lát el a bolgár igazságszolgáltatási rendszerben, mivel 2022. július 27-ig ez az egyetlen olyan bíróság, amely első fokon vizsgálja a szervezett bűnözői csoportokat érintő ügyeket, és engedélyezi a különleges nyomozati technikák alkalmazását és alkalmazásának folytatását a szervezett bűnözői csoportok tevékenységével kapcsolatos, az Európai Ügyészség hatáskörébe tartozó bűncselekmények tekintetében;
  - annak érdekében kell lehető leghamarabb választ adni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre, hogy eloszlassanak minden azzal kapcsolatos kétséget, hogy a lefolytatott jogalkotási eljárás veszélyezteti-e a szakosított bíróságok bíráinak függetlenségét. Ez a kérdés azért fontos, mert a bíráknak – érdemben is – határozniuk kell a részükre kiosztott ügyekben. Ha ezen ügyek elbírálásának folytatása során továbbra is bizonytalanság áll fenn, az veszélyeztetné az e bírák által meghozandó határozatok stabilitását.